

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 31. Quot modis in iure quis dicatur haereticus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

maticos, & de episcopo. audiencia. ijdem prorsus libri de repulsis sunt in ind. librorum prohibitorum Pij IV. in hęc verba: Libri omnes, & scripta Geomantia, Hydromantia, Aeromantia, Pyromantia, Onomantia, Chiromantia, Oecromantia, siue in quibus continentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia, incantationes artis magicę, prorsus rejiciuntur. hęc ibi.

c Scilicet libros Necromantia, libros Geomantia, &c. Varro scripsit diuinationum quatuor esse genera per terram vnde Geromantia, per aquam vnde Hydromantia, per aerem vnde Aeromantia, per ignem vnde Pyromantia, ca. igitur. 26. q. 3. sed multas alias excogitauerunt Magi demonum artes, ab omnibus fere rebus petitas. in primis vero a corpore humano, & singulis eius partibus; ex quibus quę per mortuorum cedauerunt quasi excitata & ad vitam reuocata contingit, Necromantia dicitur. c. nec mirum. 26. q. 5. quę per lineas manuum chiromantia, ceteras longum esset recensere, quę licet huius essent loci, non tamen sunt instituta nostra breuitatis, eas copiose sumus persecuti in libris de penis hereticorum, vbi tam vetera quam noua diuinationum genera recensuimus, ostendentes quantum singula distent a vero, & qualem heresis suspicionem contra hanc, qui illis vruntur.

d Quę exhibere demonibus sapit heresim manifeste. Et propterea earum tunc punitio & cognitio ad inquisitores spectabit. c. accusatus. §. sane. de heret. lib. 6. Quo modo autem cognoscendum sit, quando diuinationes & sortilegia sapiant manifestam heresim, et qualis sortilegiorum pena, dixi infra super q. 42. huius partis. vide interim Zanchinũ tract. de heret. c. 22.

QVAESTIO XXX.

De vi nominis, Hæreticus.

Rigesima quaestio est: Hæreticus ex vi nominis, quis dicendus est?

Ad hanc respondemus, quod sicut ab eremo dicitur eremita, sic ab heresi dicitur hæreticus, seu hæreji ca. Hæresis autem, vt dictum est supra q. 1. tripliciter etymologizatur. Et primo ab eligo eligis secundum Isidorũ & Papam; & inde dicitur hæreticus quasi electiuus. Secundo ab adhaere; adhaeres; secundũ Hug. & inde dicitur hæreticus quasi adhaesiuus. Tertio ab erescor, ris, secundũ Isidorum, quod idem est, quod diuidis; & inde dicitur hæreticus quasi diuisiuus. Ex his patet, quod hæreticus ex vi nominis, dicitur quasi electiuus, quasi adhaesiuus, & quasi diuisiuus: Nã doctrinam falsam & peruersam primo eligit; post illi electe pertinaciter adhaeret; per quę ab alijs sanẽ sapientibus diuiditur & elongatur.

COMMENT. LX.

AD hanc respondemus, quod sicut ab eremo dicitur eremita. De Etymologia huius nominis, hæreticus, eadem fere omnino habuit dispo-

Atationem Emericus supra in hac 2. p. qua si. 1. quo loco nos quid sentiendum videretur plene diximus. Huiusmodi autem Etymologia quamuis heresis, et hominis hæretici naturam explicent, vera tamen non sunt. Sed videnda omnino quę in prædicta q. 1. scripsimus.

QVAESTIO XXXI.

Quot modis in iure quis dicatur hæreticus.

SUMMARIVM.

- 1 Hæreticus in iure dicitur omnis excommunicatus.
- 2 Item quilibet Simoniacus.
- 3 Ad hanc quisquis contra Romanam Ecclesiam agit.
- 4 Et qui errat in expositione sacrae scripturae.
- 5 Nouae sectae auctor vel sectator.
- 6 Male sentiens de sacramentis Ecclesiae.
- 7 Errans circa articulos fidei.
- 8 Postremo, qui dubius est in fide.

Rigesima prima quaestio est: Hæreticus in iure quis, & quot modis, & extenso nomine dicendus est?

Ad hanc respondemus, quod hæreticus extenso nomine, octo modis sumitur.

- 1 Nam primo dicitur hæreticus, quilibet excommunicatus. 4. q. 1. Quod autem.
- 2 Secundo dicitur hæreticus, quilibet simoniacus. 1. q. 1. Quisquis.
- 3 Tertio dicitur hæreticus, qui aduersus Romanam Ecclesiam agit, & eius dignitatem a Domino traditam auferre conatur, dist. 22. Omnes.
- 4 Quarto dicitur hæreticus, quicumque errat in expositione sacrae scripturae. 24. quaest. 1. Hæreticus.
- 5 Quinto dicitur hæreticus, quicumque confingit nouam sectam, vel confictam sequitur. 24. q. 1. Hæreticus.
- 6 Sexto dicitur hæreticus, quicumque male sentit de Ecclesiae sacramentis, de hære. Ad abolendam.
- 7 Septimo dicitur hæreticus, quicumque aliter sentit de articulis fidei, quam Romana Ecclesia. 24. q. 1. Hęc est fides.
- 8 Octauo dicitur hæreticus, quicumque est in fide dubius, de hæret. c. Dubius.

His concordat Hostien. Io. And. in nouella, Bernardus supra, c. Firmissime, extra de hæret. & alij notatores. †.

COMMENT. LXI.

AD hanc respondemus, quod hæreticus extenso nomine, octo modis dicitur. Explicata vi et natura nominis, hæreticus, quot modis hæreticus quis dicatur, ostendit Emericus: octo autem modos refert quibus aliquis hæreticus dici possit extenso tamen nomine, id est, in lata significatione: at Turrecremata in summa de Ecclesia, lib. 4. p. 2. cap. 12. duodecim modos enumerat. eorundem recēset Tabienfis

hinc in summa verbo hereticus, nu. 1. et Conradus
Brannus lib. 1. de heret. ca. 2. malos ite refert: Pau-
lus Grillandus tract. de heret. q. 2. et Gondissalvus
tract. de heret. q. 1. et Zanchinus de heret. capi. 2.
ubi numerat decem modos. Plurimos affert Carra-
rius tract. de heret. num. 6. et multis sequentibus
inter hos tamen modos multi sunt in propriis, quam-
vis horum labor non prorsus videatur vanus: et in-
tilis non tamen est valde necessarius, cum omnis he-
reticus ad octo illa capita reduci possit, quae posu-
imus supra in hac 2. parte super q. 2. Canonice vero
communitur enumerantur hos modos quibus, qui potest
dici hereticus, in ca. firmissime extra de heret. ubi
glo. in verbis hereticum plurimos item affert Re-
pertorium inquisitorum verbo hereticus.

QUESTIO XXXII.

Qui proprie & vere dicatur
hereticus.

S. M. M. A. R. I. K. M.

1. Hereticum proprie duo constituunt, & qua-
2. Duo requiruntur, ut quis sit catholicus.
3. Quae sint illa, in quibus errare cum pertinacia
facit hereticum.
4. Indirecte ad fidem pertinent, contenta in sacra
scriptura.
5. Et quae ab Ecclesia definita sunt, ut fide cre-
denda.
6. Tria in genere credenda ab omni Christiano.
7. Pertinacia in voluntate per se, et rationem heret-
8. Pertinacia errantis in fide duobus modis cogno-
9. Hereticus quis proprie dicitur.

Regulam secundam quaestio est. Hare-
ticus proprie stricte, & in rei verit-
tate, ac secundum theologiam, at-
que iura, quis dicitur, & cen-
sendus: non quia de bono, non ita il-

1. Ad hanc respondemus, quod duo sunt quae
faciunt taliter hereticum proprie & comple-
tue. Primum se tenet ex parte intellectus, & illu-
d est iniquum, & durissimum: hoc est, ut
eorum, quae sunt fidei, sit error in mente, sive in
intellectu. Secundum se tenet ex parte volunta-
tis seu affectus: & istud est perfectum & comple-
tuum: hoc est, ut de illo errore credendo sit
pertinacia in voluntate: ubi enim haec duo con-
currunt, hereticum perfecte faciunt.
2. Sicut enim ad esse catholicum duo requirun-
tur, scilicet eorum quae fidei sunt credentia in me-
te, & in credendo firma adhesio in voluntate: &
si vnum horum deest, catholicus non est: ita per
oppositum, ad hoc quod aliquis sit hereticus, duo
oportet inesse, scilicet, quod eorum quae sunt fidei
habeat errorem in mente, & quod de tali errore
credendo, habeat pertinaciam in voluntate: & si

vnum earum deest, hereticus proprie & per se
dicte quis non foret. His concordat sanctus Thom.
in 4. Sententiarum: & alij theologi & iuristas.

3. Quae autem loquendo de primo, sint illa, quae
fidei sunt, & a quolibet catholico, explicite, vel
implicite credenda sunt, & quorum error in me-
te cum pertinacia in voluntate facit hereticum:
(ut praedicatur) declarant doctores theologi &
praesertim sanctus Thom. 1. parte summe, q. 32.
artic. 4. & 2. q. 1. artic. 2. dicentes, quod sunt
duo in genere, sed tria in specie. Nam ad fidem
quaedam pertinent directe, quaedam indirecte:
directe quidem, ut articuli fidei, qui sunt Chri-
stianae religionis fundamenta, & in sacra theologia:
prima principia; & haec a quolibet catholico, tan-
quam vera & catholica sunt supponenda, ac etiam
explicite vel implicite credenda, attentis catholi-
corum status, officio, & conditione, ut dictum est
supra in parte. 1. q. 4. & 12.

4. Indirecte vero ad fidem pertinet tanquam cre-
denda omnia illa, ad quorum abnegationem, &
corruptionem, sequitur abnegatio, & corruptio
fidei articulorum, & sunt duos. Primum est om-
nia ea, quae sunt in sacra scriptura, quorum libri
canonici appellantur, hoc est, quae in Biblia, con-
tinentur, quae a spiritu sancto credimus firmiter
reuelata. De quibus libris dicit Augustinus in
epistola ad Hieronymum, & recitatur 9. dist. 1.

Ego solis eis scriptorum libris, qui canonici
appellantur, didici hunc honorem defer-
re, ut nullum auctorem eorum errasse ali-
quid firmiter credam; illos autem ita se-
go, ut quantalibet sanctitate polleant, non
ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt.
Ad abnegationem, seu corruptionem, aut in toto
vel in parte istorum sacrorum librorum, sequitur
corruptio articulorum, cum in dictis libris articu-
li continentur. Nam si quis non crederet omni-
bus contentis in dictis libris, consequenter in di-
recte posset idem sentire de articulis. Nam si spi-
ritus sanctus non reuelauit, aut si reuelauit non
verum dixit in vna parte, consequenter nec in alia.

5. Secundum quod ad fidem, pertinet indirecte,
est, omnia quae sunt per Dei Ecclesiam determi-
nata ut fide tenenda, sive in quattuor concilijs
sive in constitutionibus post factis ut fide tenen-
dis: quae quidem declaratur ad fidem pertinere,
quia in dictis libris canonicis videtur contineri.
6. Ex quibus patet, quod tria sunt fidei mente
credenda, scilicet articuli fidei, sacra scriptura, &
hoc est libri canonici in Biblia contenti: & ea
quae sunt per Ecclesiam determinata ut fide tamen
tenenda, ut dicit Augustinus in secundo libro de
baptismo: Et per consequens praedictorum op-
positum pertinaciter affirmans, hereticus est ha-
bendus: Et in probationem huius, haeretes recol-
lecte, & haeretici nominati sunt. 24. quest. 3. cap.
quidam haeretici. Nam quidam eorum suis he-
resibus contradicunt fidei articulis: quidam sa-
cris scripturis, videlicet libris praedictis canoni-
cis: quidam sacris canonibus, & declarationibus
per Ecclesiam factis ut fide tenendis: quare

con-

cap. Ego so.

super 300

cap. 24. quest. 3.

cap. 24. quest. 3.

cap. 24. quest. 3.

cap. 24. quest. 3.

cap. 24. quest. 3.

cap. 24. quest. 3.

cap. 24. quest. 3.

cap. 24. quest. 3.

cap. 24. quest. 3.